

Kronika • Chronicle

Mokslininko ir mokslo organizatoriaus prasmingi gyvenimo metai



Lietuvos mokslų akademijos narys ekspertas profesorius habilituotas daktaras Švedijos karališkosios žemės ūkio akademijos užsienio narys Henrikas Žilinskas šventė 60 metų jubiliejų.

Prof. H. Žilinsko pragyventi dešimtmečiai pažymėti brandžiais mokslo ir mokslo organizavimo darbais. Gimė 1951 m. kovo 28 d. Kaune. 1958–1969 m. mokėsi Kauno Maironio vidurinėje mokykloje. 1969 m., tėvui patarus, įstojo į Lietuvos veterinarijos akademijos (LVA) Veterinarijos fakultetą, kurį baigė įgydamas veterinarijos gydytojo profesinę kvalifikaciją. Jauną gabų veterinarijos gydytoją paskyrė į Lančiūnavos žemės ūkio technikumą dėstytoju. Tais laikais visi aukštųjų mokyklų absolventai turėjo dirbti keletą metų pagal paskyrimą. Pedagoginis darbas patiko, bet noras eksperimentuoti, sužinoti ką nors naujo, neištirto buvo stipresnis, todėl, atsiradus galimybei, perėjo dirbti į Hormonų tyrimo laboratoriją prie Lietuvos žemės ūkio akademijos Gyvulininkystės katedros ir pradėjo tyrimus žemės ūkio gyvūnų reprodukcijos srityje. Šioje laboratorijoje dirbo laborantu, vyresniuju mokslo darbuotoju, laboratorijos vadovu. Tyrė

hormonų panaudojimo kiaulių reprodukcijoje galimybes. Tų tyrimų medžiagą apibendrino kandidato (dabar daktaro) disertacijoje „Hormoninių preparatų, naudojamų kiaulių reprodukcijai reguliuoti, efektyvumo tyrimai“, kurią 1981 m. apgynė Estijos gyvulininkystės ir veterinarijos mokslinių tyrimų institute (Tartu mieste). Tačiau jaunąjį mokslininką labiau traukė aukštoji mokykla, suformavusi jį kaip specialistą. 1988 m. H. Žilinskas gavo pasiūlymą grįžti į LVA dirbti mokslinio sektoriaus vadovu. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę akademijoje lankydavosi užsienio mokslininkai, tarp jų ir žinomas švedų akušeris, ginekologas, Švedijos žemės ūkio universiteto Upsaloje profesorius I. Setegremas. Jo dėka H. Žilinskas nuvyko į vienerių metų jaunųjų dėstytojų kursus Upsaloje. Be kursų programos, dirbo mokslinį eksperimentinį darbą, kaupė duomenis habilituoto daktaro disertacijai. Pabaigęs kursų programą ir išlaikęs kvalifikacinę egzaminą Švedijos žemės ūkio universiteto nustatyta tvarka įgijo FRVCS kvalifikacinį laipsnį (veterinarinė medicina, akušerijos ir ginekologijos kryptis) ir gavo Švedijos karališkojo koledžo diplomą. Po stažuotės grįžo į LVA Akušerijos ir ginekologijos katedrą ir vadovavo Gyvulių reprodukcijos laboratorijai. Toliau aktyviai vykdytus mokslinius tyrimus apibendrino habilituoto daktaro disertacijoje „Kiaulių reprodukcinių savybių gerinimas panaudojant biologiškai aktyvias medžiagas“, kurią apgynė 1993 m. Kaune. Nuo 1989 m. docentas, nuo 1994 m. profesorius, 1994–2003 m. studijų prorektorius, 2003–2010 m. Lietuvos veterinarijos akademijos rektorius, 2010 m. ir dabar Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) Veterinarijos akademijos kancleris, Neužkrečiamų ligų katedros profesorius bei Gyvulių reprodukcijos laboratorijos mokslinis vadovas.

Prof. H. Žilinskas padėjo pagrindus gyvulių reprodukcijos tyrinėjimų mokyklai Lietuvoje. Jis tyrė ir vadovavo tyrimams kaip pagerinti gyvulių reprodukcines savybes industrializuojant gamybą. Tyrimais nustatė, kad naudojant kiaulių ir karvių lytinės veiklos reguliavimui hormonus ir kitas biologiškai aktyvias medžiagas galima pagerinti gyvulių vislumą. Taip pat tyrinėjo biologiškai aktyvių medžiagų poveikį gyvulio organizmo įvairioms sistemoms bei jų susikaupimo ir išskyrimo ypatumus. Šie tyrimai atlikti bendradarbiaujant su Švedijos, Vokietijos, Suomijos mokslininkais. Jam vadovaujant parengta ir apginta 10 daktaro disertacijų. Mokslinėje spaudoje yra paskelbęs per 120 straipsnių. Buvo įvairios trukmės mokslinėse stažuotėse Švedijoje, JAV, Suomijoje, Anglijoje, Izraelyje, Norvegijoje, Danijoje, Airijoje, Vengrijoje.

Be mokslinio tyrimo ir administracinio darbo, prof. H. Žilinskas aktyviai dalyvauja mokslinėje akademinėje veikloje. Jis yra JAV andrologų asociacijos Garbės narys (1995), Švedijos karališkosios žemės ūkio akademijos užsienio narys (nuo 2000), BOVA universitetų asociacijos rektorius (2004–2006); LVA senato ir tarybos narys, dabar LSMU tarybos narys ir senato pirmininko pavaduotojas; žurnalo „Veterinarija ir zootechnika“ vyriaus. redaktorius; Žemės ūkio ministerijos – Žemės ūkio mokslų tarybos narys, nuo 2009 m. tarybos pirmininkas; Lietuvos rektorių konferencijos viceprezidentas (2006–2010); slėnio „Nemunas“ tarybos pirmininkas; Lietuvos aukštojo mokslo tarybos narys (2007–2009).

Prof. H. Žilinsko mokslinė veikla buvo įvertinta. Jis išrinktas Lietuvos mokslų akademijos nariu ekspertu (2004), vėliau – Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus Zootechnikos ir veterinarinės medicinos sekcijos pirmininku.

Jubilatas yra ne tik produktyvus mokslininkas, mokslo organizatorius, bet ir geras, studentų gerbiamas pedagogas.

Sveikiname prof. Henriką Žilinską jubiliejaus proga, linkime kūrybinių sumanymų, kuo geriausias sveikatos ir sėkmės Jam ir artimiesiems tolesniame gyvenimo kelyje.

Česlovas JUKNA
LMA narys korespondentas

MEANINGFUL YEARS OF LIFE OF THE SCIENTIST AND SCIENCE ORGANIZER

The expert member of the Lithuanian Academy of Sciences, Professor, Dr. Habil., foreign member of the Royal Swedish Academy of Agriculture and Forestry Henrikas Žilinskas has celebrated his 60th anniversary.

The decades of professional life of Prof. H. Žilinskas are marked by mature scientific and organizational work. He was born in Kaunas on 28th of March 1951. In 1958–1969 he was attending the Maironis secondary school in Kaunas. In 1969, he followed his father's advice and joined the Faculty of veterinary medicine at the Lithuanian Veterinary Academy, from which he successfully graduated as a veterinary surgeon. Right after his graduation from the Lithuanian Veterinary Academy, as a talented young veterinary surgeon, he was appointed to teach at the Agricultural Technical School of Lančiūnava. In those days, all graduates had to work for a few years on assignment. Although he liked educational work, the desire to experiment, to learn something new, untested was more inspiring, and he took the opportunity to work at the Laboratory of Hormonal Analysis at the Department of Animal Husbandry and Agriculture of the Lithuanian Academy of Agriculture where he started investigating the field of farm animal reproduction.

At this laboratory, he passed all stages of carrier appointments: he worked as a laboratory assistant, a senior researcher and finally as the head of the laboratory. During this period of his carrier he was caught up by a wide scope of science. He investigated the application of hormones in stimulating pig reproduction. This research was summarized in his Ph.D. (now Dr.) thesis "Investigation of the effectiveness of hormonal preparations for the control of pig reproduction" which was successfully defended in 1981 at the Estonian Livestock and Veterinary Research Institute (Tartu). However, the young researcher was more inclined to join his Alma Mater which played the greatest role in his development as a scientist. In 1988, H. Žilinskas returned to the Lithuanian Veterinary

Academy and took the position of the head of the scientific sector. After Lithuania regained its independence, more and more foreign researchers came to visit the Academy, among them the well-known obstetrician, gynecologist Professor I. Settergren from the Swedish University of Agricultural Sciences. Thanks to his invitation, H. Žilinskas joined the one-year courses for young teachers in Uppsala, Sweden. In addition to the course work, there he carried out experiments and collected data for his habilitation dissertation. After completing the courses and passing the qualifying examination in accordance with the law of the Swedish University of Agricultural Sciences, he was assigned the FRVCS degree of qualification (veterinary medicine – obstetrics and gynecology) and received a Swedish Royal College graduate diploma. Then he returned to the LVA Department of Obstetrics and Gynecology and became the head of the Animal Reproduction Laboratory. He remained actively engaged in research, which he summarized in his Dr. Habil. thesis "Improvement of the reproductive performance of pigs by the use of biologically active substances", which he defended in 1993 in Kaunas, Lithuania. Since 1989 he was Associate Professor, and since 1994 he is Professor; in 1994–2003 he was the Vice-Rector of Studies and in 2003–2010 Rector of the Lithuanian Veterinary Academy. Since 2010 and up to now, he is the Chancellor of the Lithuanian University of Health Sciences and Professor at the Department of Noninfectious Diseases, Head of the Laboratory of Animal Reproduction.

Professor H. Žilinskas laid the foundations of animal reproduction studies in Lithuania. He conducted studies and organized research activities to improve farm animal reproductive characteristics of industrialized animal production. His studies have clearly shown that the fertility of cows and pigs can be significantly improved with the use of hormones and other biologically active substances. He also investigated the effects of biologically active substances on various systems

of the animal body and their accumulation and excretion characteristics. These studies were carried out in collaboration with the Swedish, German, Finnish researchers. Under his guidance, over 10 doctoral dissertations were prepared and defended. He has published over 120 scientific articles. He had scientific internships of varying lengths in Sweden, the USA, Finland, UK, Israel, Norway, Denmark, Ireland and Hungary.

In addition to administrative and scientific activities, Professor H. Žilinskas actively participates in scientific academic activities. Since 1995 he is a honorary member of the U. S. Andrology Association, since 2000 he is a Foreign Member of the Royal Swedish Academy of Agriculture and Forestry; in 2004–2006 he was Rector of the BOVA Universities Association, member of the Senate and Board of the Lithuanian Veterinary Academy. At present, he is a member of the Lithuanian University of Health Sciences (LSMU) Board and the Vice-Chairman of the Senate. He is also the Editor-in-Chief of the scientific journal “Veterinary and Zootechnics”, member of the Scientific Board and since 2009 Chairman of the

same board of the Ministry of Agriculture; during 2006–2010, he was the Vice-President of the Conference of Rectors of Lithuania and from 2007 to 2009 Chairman of the Board of the “Nemunas” Valley Association, member of the Lithuanian Higher Education Board.

Professor H. Žilinskas’ scientific activities have been highly appreciated. In 2004, he became a member of the Lithuanian Academy of Sciences and later Chairman of the Department of Zootechnics and Veterinary Medicine, Section of Agricultural and Forestry Sciences.

Apart from being a very productive scientist and an excellent organizer, Professor H. Žilinskas is also a good and respected educator.

We congratulate Professor Henrikas Žilinskas on the occasion of his anniversary and wish him very creative ideas, as well as the best of health and good luck to him and to his family.

Česlovas JUKNA
Corresponding Member
of the Lithuanian Academy of Sciences